

ÎMPRUMUTUL DE FOLOSINȚĂ

Ioana Nicolae

Universitatea Transilvania din Brașov
Facultatea de Drept

Abstract

The loan for use is a highly used contract, both between individuals and in the business environment, between legal entities. This is the reason that generated the analysis in the present study, pointing out the novelty elements, of which we mention the loan promise, the particularities of the loan regarding the conditions of validity and last but not least the character of executory title of the contract regarding the obligation to return the loaned asset.

Keywords: *Loan for use, loan promise, enforceable title.*

1. Considerații introductive privind contractul de împrumut. Dispoziții comune ambelor feluri de împrumut

Contractul de împrumut este reglementat prin dispozițiile art. 2144-2170 C. civ. Contractul de împrumut este de două feluri, anume împrumutul de folosință, numit și comodat și împrumutul de consumație, astfel cum stabilește art. 2144 C. civ. Diferența principală între cele două feluri de împrumut privește caracterul translativ de folosință în cazul comodatului, spre deosebire de caracterul translativ de proprietate al împrumutului de consumație¹. Dar ca și asemănare, ambele feluri de împrumut sunt contracte reale, pentru încheierea lor valabilă fiind necesară tradițiunea bunului ce face obiectul contractului, după caz². În categoria dispozițiilor generale, aplicabile ambelor feluri de împrumut, se încadrează prevederile art. 2145 C. civ., care reglementează promisiunea de împrumut. Astfel, atunci când bunul se află în deținerea beneficiarului, iar promitentul refuză să încheie contractul, instanța, la cererea celeilalte părți, poate să pronunțe o hotărâre care să

¹ F. Mojiu, *Contracte speciale*, ed. a VI-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 284.

² R. Matefi, *Sinteze și aplicații de drept civil. Partea generală*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 55.

țină loc de contract, dacă cerințele legii pentru validitatea acestuia sunt îndeplinite. Textul de lege amintit se referă la situația în care părțile au încheiat o promisiune de împrumut, bunul se află cu alt titlu în deținerea beneficiarului și promitentul refuză să încheie contractul³, situație în care, la cererea celeilalte părți, instanța poate pronunța o hotărâre care să țină loc de contract, dacă cerințele legii pentru validitatea acestuia sunt îndeplinite. Condiția ca bunul să se găsească în deținerea beneficiarului interesează deoarece comodatul prezintă caracter real, ceea ce înseamnă că dacă această condiție nu este îndeplinită instanța nu va putea să pronunțe o hotărâre care să țină loc de contract. Potrivit art. 1174 alin. (4) C. civ., pentru validitatea unui contract real este necesară chiar remiterea bunului, ceea ce înseamnă că instanța poate suplini prin hotărârea sa numai consimțământul părții, nu și operațiunea materială a remiterii⁴. Așadar, dacă bunul nu se găsește în deținerea beneficiarului, promisiunea de împrumut se va putea executa silit numai prin echivalent, respectiv beneficiarul promisiunii va avea dreptul la daune-interese, așa cum stipulează art. 1279 alin. (2) C. civ.

2. Reglementarea, definiția și caracterele juridice ale împrumutului de folosință

Împrumutul de folosință este reglementat prin dispozițiile art. 2146-2157 C. civ. Textul art. 2146 C. civ., ne oferă definiția contractului de comodat. Astfel, împrumutul de folosință este contractul cu titlu gratuit prin care o parte, numită comodant, remite un bun mobil sau imobil celeilalte părți, numite comodatar, pentru a se folosi de acest bun, cu obligația de a-l restitui după un anumit timp. Din această definiție se desprind următoarele aspecte:

a) comodantul remite comodatarului bunul mobil sau imobil ce face obiectul contractului. Bunul obiect al acestui contract este un bun neconsumptibil⁵ sau consumptibil prin natura lui, dar privit de părți ca neconsumptibil și nefungibil⁶ sau fungibil prin natura sa, dar privit de părți ca nefungibil prin contract;

b) comodantul transmite folosința bunului⁷ cu titlu gratuit și temporar;

c) la încetarea contractului, comodatarul are obligația de a restitui comodantului bunul primit în natură.

³ G. Boroș, I. Nicolae, în G. Boroș, M.M. Pivniceru, C.A. Angheliescu, B. Nazat, I. Nicolae, T.V. Rădulescu, *Fișe de drept civil*, ed. a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 661.

⁴ D. Ungureanu în *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, (coordonatori F.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei), Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 2126.

⁵ Bunul neconsumptibil este acel bun care poate fi folosit în mod repetat, fără să fie necesară, pentru aceasta, consumarea substanței sau înstrăinarea lui. G. Boroș, C.A. Angheliescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 80.

⁶ Bunurile nefungibile sunt acelea care nu pot fi înlocuite cu altele în executarea unei obligații, debitorul nefiind liberat decât prin predarea bunului datorat. G. Boroș, C.A. Angheliescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 79.

⁷ Cu privire la natura juridică a folosinței bunului de către comodatar, v. R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 261.

În ceea ce privește caracterele juridice ale împrumutului de folosință vom reține următoarele:

Sub un prim aspect se remarcă faptul că ne aflăm în prezența unui contract real⁸, ceea ce înseamnă că acordul de voințe trebuie însoțit în mod obligatoriu de remiterea bunului⁹ obiect al comodatului pentru formarea valabilă a contractului. Pentru ipoteza în care bunul se găsește în deținerea comodatarului, oricare ar fi titlul în baza căruia acesta deține bunul, acordul de voință al părților este suficient pentru formarea valabilă a contractului, obligația de remitere a bunului fiind considerată îndeplinită. Dacă părțile au încheiat însă o promisiune de comodat, iar bunul se găsește deja în deținerea comodatarului, se poate pronunța o hotărâre care să țină loc de contract de comodat, remiterea materială a bunului fiind considerată efectuată, potrivit art. 2145 C. civ. În ipoteza încheierii unui contract de comodat în formă autentică dar tradițiunea bunului nu a avut loc, contractul de comodat nu este valabil încheiat fiind vorba numai despre un anteccontract adică o promisiune de a contracta¹⁰.

Remarcăm faptul că ne aflăm în prezența unui contract translativ al dreptului de folosință, spre deosebire de împrumutul de consumație, contract care are efect translativ de proprietate. Astfel, comodatarul este un detentor precar. Potrivit art. 918 alin. (1) lit. a) C. civ., nu constituie posesie stăpânirea unui bun de către un detentor precar, precum este comodatarul. Comodantul rămâne în continuare proprietarul bunului iar comodatarul dobândește exclusiv dreptul de folosință al bunului.

Împrumutul de folosință este un contract cu titlu gratuit iar gratuitatea acestuia ține de chiar esența contractului. Gratuitatea comodatului rezultă expres din prevederile art. 2146 C. civ. Dacă în schimbul folosinței bunului, comodatarul ar plăti un preț, atunci ne-am afla în prezența unui contract de locațiune, nu a unuia de comodat. Totuși, pentru ipoteza în care comodatarul, ulterior încheierii contractului, plătește comodantului o remunerație, contractul rămâne tot unul cu titlu gratuit, neavând loc o schimbare a caracterului gratuit al contractului. De asemenea, comodatarul nu este obligat să plătească contravaloarea uzurii lucrului rezultată din folosirea acestuia potrivit destinației convenite¹¹.

Comodatul este un contract unilateral deoarece valabila încheiere a contractului naște obligații doar în sarcina comodatarului, acestuia incubându-i obligația

⁸ Actul juridic real este acela care nu se poate forma valabil decât dacă manifestarea de voință este însoțită de remiterea bunului, ceea ce înseamnă că remiterea bunului nu ține de executarea actului, ci chiar de încheierea sa valabilă. G. Boroș, C.A. Angheliescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 119.

⁹ Remiterea bunului poate fi dovedită cu orice mijloc de probă.

¹⁰ A se vedea F. Moșiu, *Contracte speciale*, ed. a VI-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 285.

¹¹ L. Stănculescu, *Curs de drept civil. Contracte*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 402.

de conservare a bunului primit în folosință iar la încetarea contractului obligația de a restitui bunul comodantului. Nu este exclus ca pe parcursul executării contractului să se nască obligații și în sarcina comodantului, însă este de precizat că acestea nu rezultă din voința comună a părților, ci reprezintă obligații extracontractuale având ca temei, spre exemplu, gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără justă cauză sau delictul civil. Obligațiile comodantului au caracter incidental și acestea nu se află într-o relație de interdependență cu obligațiile ce incumbă comodatului¹².

În principiu, comodatul prezintă caracter *intuitu personae*. Ca regulă, comodatul se încheie în considerarea persoanei comodatului (încrederea pe care o prezintă comodatul) însă caracterul *intuitu personae* nu este însă de esența comodatului, deci ar fi posibil ca un contract de comodat să nu se încheie avându-se în vedere exclusiv persoana comodatului¹³. Potrivit art. 2148 alin. (2) C. civ., comodatul este singurul îndrituit să folosească bunul, el neavând dreptul de a-l încredința spre folosire unui terț, decât în ipoteza în care are aprobarea prealabilă a comodantului.

3. Condițiile de validitate ale împrumutului de folosință

În privința capacității părților, întrucât ne aflăm în prezența unui act de administrare, se cere ca părțile contractante să aibă capacitatea cerută de lege pentru efectuarea actelor de administrare¹⁴. Prin comodat se transmite doar folosința bunului, așa fiind nu se cere comodantului să fie chiar proprietarul bunului, acesta putând să îl dețină spre exemplu și în calitate de uzufructuar sau locatar¹⁵, dar în aceste cazuri este necesar să nu îi fie interzisă transmiterea folosinței către un terț. Potrivit art. 2147 C. civ., dacă nu i s-a interzis prin lege sau contract, orice persoană care are dreptul de a folosi bunul poate fi comodant. Comodatul va putea permite unui terț să folosească bunul primit în folosință doar cu aprobarea prealabilă a comodantului, astfel cum stipulează art. 2148 alin. (2) C. civ. În ipoteza în care comodantul permite folosirea bunului de către terț, indiferent care este titlul cu care operează încredințarea bunului către terț, comodatul va răspunde și pentru deteriorarea bunului produsă de către terț, el neputând opune comodantului, drept cauză exoneratoare de răspundere, fapta terțului. Comodatul va avea însă o acțiune în regres împotriva terțului, în

¹² R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 258.

¹³ G. Boroi, I. Nicolae, în G. Boroi, M.M. Pivniceru, C.A. Angheliescu, B. Nazat, I. Nicolae, T.V. Rădulescu, *Fișe de drept civil*, ed. a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 662.

¹⁴ Pentru mai multe aspecte privind capacitatea de exercițiu, v. T. Prescure, R. Matefi, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 293 și urm.

¹⁵ Remiterea spre folosință a unui bun de către o persoană care nu are ea însăși dreptul de a folosi acel bun, inclusiv prin altul, nu este valabilă și, în consecință, nu poate forma valabil un contract de comodat. R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 260.

temeiul raportului juridic existent între ei¹⁶. În ipoteza în care comodatarul transmite folosința bunului unui terț, fără aprobarea prealabilă a comodantului, comodantul proprietar al bunului va putea formula o acțiune în revendicare a bunului de la terțul deținător iar împotriva comodatarului va putea formula o acțiune personală ce derivă din contractul de comodat¹⁷.

Consimțământul părților trebuie să îndeplinească condițiile generale de validitate, neexistând reguli speciale în această materie.

În privința obiectului comodatului, precizăm că poate face obiectul acestui contract orice bun mobil sau imobil. Trebuie precizat¹⁸ că este vorba numai de bunuri care, prin natura lor sau prin voința părților (comodatul *ad pompam et ostentationem*), sunt neconsumptibile și individual determinate, respectiv:

- numai bunurile nefungibile sau fungibile prin natura lor, însă privite de părți ca nefungibile prin contract. Potrivit art. 543 alin. (3) C. civ., prin act juridic, un bun fungibil prin natura sa poate fi considerat ca nefungibil;

- numai bunuri neconsumptibile sau consumptibile prin natura lor, însă privite de părți ca neconsumptibile prin contract. Potrivit art. 544 alin. (3) C. civ., un bun consumptibil prin natura sa poate deveni neconsumptibil dacă, prin act juridic, i se schimbă destinația. Lipsa unei astfel de stipulații în contract, respectiv schimbarea destinației din bun consumptibil prin natura sa, în bun neconsumptibil, va face să ne aflăm în prezența unui împrumut de consumație și nu a unui împrumut de folosință.

Cerința ca bunul, obiect al comodatului, să fie nefungibil și neconsumptibil rezultă din faptul că bunul respectiv trebuie restituit de către comodatar în natură, așa cum impune textul art. 2146 C. civ. Comodatarul trebuie să restituie chiar bunul pe care l-a împrumutat de la comodant și nu un alt bun asemănător ori altul de același gen cu bunul împrumutat.

Cauza trebuie să respecte condițiile generale din dreptul comun, neexistând dispoziții speciale în această materie.

4. Efectele împrumutului de folosință

4.1. Obligațiile comodatarului

O primă obligație care incumbă comodatarului este aceea de a păzi și conserva bunul împrumutat. Textul art. 2148 alin. (1) C. civ. impune comodatarului obligația de a păzi și conserva bunul împrumutat cu prudența și diligența unui bun proprietar. Această obligație este una de mijloace iar nu de rezultat. În privința culpei

¹⁶ D. Ungureanu în *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, (coordonatori F.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei), Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 2128.

¹⁷ V., în același sens, F. Moțiu, *Contracte speciale*, ed. a VI-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p.286.

¹⁸ G. Boroi, I. Nicolae, în G. Boroi, M.M. Pivniceru, C.A. Anghelescu, B. Nazat, I. Nicolae, T.V. Rădulescu, *Fișe de drept civil*, ed. a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 663.

comodatarului este de precizat că aceasta se apreciază raportat la prudența și diligența unui bun proprietar, fiind sancționat și pentru culpa cea mai ușoară. Astfel, comodatarului îi incumbă obligația de a sacrifica bunuri ale sale în scopul salvării bunului împrumutat, neputând opta între bunul său și cel împrumutat în privința sacrificării bunului. Potrivit art. 2150 C. civ., comodatarul răspunde pentru pierirea bunului împrumutat când aceasta este cauzată de forța majoră de care comodatarul l-ar fi putut feri întrebuițând un bun propriu sau când, neputând salva decât unul dintre cele două bunuri, l-a preferat pe al său.

O a doua obligație care incumbă comodatarului este aceea de a nu schimba destinația bunului împrumutat. Potrivit art. 2148 alin. (2) teza I C. civ., comodatarul nu poate folosi bunul împrumutat decât în conformitate cu destinația acestuia determinată prin contract ori, în lipsă, după natura bunului. Potrivit art. 1516 alin. (2) C. civ., dacă comodatarul schimbă destinația bunului, comodantul va putea solicita rezilierea contractului precum și daune-interese. Comodatarul nu răspunde însă pentru pierderea ori pentru uzura normală a bunului sau deteriorarea bunului rezultată numai din folosința în scopul căreia bunul i-a fost împrumutat, după cum dispune art. 2149 alin. (1) C. civ. Răspunderea comodatarului pentru pierirea sau deteriorarea fortuită a bunului nu va fi antrenată dacă bunul este utilizat potrivit scopului pentru care a fost împrumutat, în acest caz comodantul suportând acest risc, în calitate de proprietar al bunului, sau după caz, de cel care este proprietarul bunului. Ca regulă, potrivit art. 2149 alin. (2) C. civ., comodatarul răspunde pentru pierirea sau deteriorarea bunului, chiar dacă aceasta se datorează forței majore, atunci când folosește bunul cu altă destinație decât aceea pentru care i-a fost împrumutat sau dacă prelungeste folosința după scadența obligației de restituire. Prin excepție de la această regulă, potrivit art. 2149 alin. (2) teza a II-a C. civ., comodatarul nu răspunde dacă dovedește că bunul ar fi pierit ori s-ar fi deteriorat oricum din cauza acelei forțe majore. În acest caz de excepție, comodatarul va avea sarcina probei, el fiind prezumat a fi în culpă pentru încălcarea obligației de a folosi bunul conform destinației și de a-l restitui conform convenției¹⁹. Pe parcursul executării contractului, comodatarul suportă cheltuielile pe care le-a făcut pentru a folosi bunul [art. 2151 alin. (1) C. civ.].

A treia obligație ce revine comodatarului este aceea de a restitui bunul împrumutat. Potrivit art. 2155 C. civ., comodatarul este obligat să înapoieze bunul la împlinirea termenului convenit sau, în lipsă de termen, după ce s-a folosit de bun potrivit convenției.

Dacă termenul nu este convenit și fie contractul nu prevede întrebuițarea pentru care s-a împrumutat bunul, fie întrebuițarea are un caracter permanent, comodatarul este obligat să înapoieze bunul la cererea comodantului.

¹⁹ G. Boroi, I. Nicolae, în G. Boroi, M.M. Pivniceru, C.A. Angheliescu, B. Nazat, I. Nicolae, T.V. Rădulescu, *Fișe de drept civil*, ed. a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 664.

Așadar, comodatarul trebuie să restituie în natura chiar bunul împrumutat și nu un bun asemănător ori de același gen cu cel împrumutat. Comodatarul va trebui să restituie și fructele produse de bun, dacă acesta este producător de fructe. Comodantul va putea solicita restituirea anticipată, în temeiul art. 2156 C. civ., respectiv poate cere restituirea bunului înainte de momentul prevăzut la art. 2155 alin. (1) atunci când are el însuși o nevoie urgentă și neprevăzută de bun, atunci când comodatarul decedează sau atunci când acesta își încalcă obligațiile. În ipoteza refuzului nejustificat de restituire al comodatarului, comodantului proprietar poate opta între a formula o acțiune în revendicare a bunului și a formula o acțiune izvorâtă din contract, respectiv o acțiune personală.

În ceea ce privește obligația de restituire, contractul de comodat încheiat în formă autentică sau printr-un înscris sub semnătură privată cu dată certă constituie titlu executoriu, în condițiile legii, în cazul încetării prin decesul comodatarului sau prin expirarea termenului.

Dacă nu s-a stipulat un termen pentru restituire, contractul de comodat constituie titlu executoriu numai în cazul în care nu se prevede întrebuințarea pentru care s-a împrumutat bunul ori întrebuințarea prevăzută are un caracter permanent.

În aceste cazuri, prevăzute în cuprinsul art. 2157 C. civ., formularea unei cereri de chemare în judecată prin care s-ar solicita obligarea comodatarului la restituirea bunului se va respinge ca fiind lipsită de interes, de vreme ce comodantul are deschisă posibilitatea de a pune în executare titlul său executoriu. În privința contractului de comodat încheiat prin înscris sub semnătură privată cu dată certă, este de precizat că acesta este titlu executoriu fără a fi impusă condiția înregistrării sale la organul fiscal, așa cum se întâmplă în cazul contractului de locațiune.

Potrivit art. 2153 C. civ., în niciun caz, comodatarul nu poate invoca dreptul de retenție pentru obligațiile ce s-ar naște în sarcina comodantului. Așa fiind, comodatarul nu poate refuza îndeplinirea obligației de predare a bunului împrumutat pentru obligațiile ce s-ar naște în sarcina comodantului, invocând dreptul său de retenție. Așa cum s-a remarcat în doctrină²⁰, textul instituie o excepție de la dispozițiile art. 2495 C. civ. care consacră dreptul de retenție pentru garantarea creanțelor născute în legătură cu lucrul (*debitum cum re iunctum*).

4.2. Obligațiile comodantului

Așa cum am menționat cu ocazia prezentării caracterelor juridice ale acestui contract, comodatul este un contract unilateral care nu creează obligații comodantului, însă pot exista anumite obligații în sarcina acestuia, rezultând din executarea contractului. Astfel, potrivit art. 2151 alin. (2) C. civ., comodatarul are

²⁰ D. Ungureanu, în *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, (coordonatori F.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei), Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 2130.

dreptul să îi fie rambursate cheltuielile pentru lucrările necesare asupra bunului care nu puteau fi prevăzute la încheierea contractului, atunci când comodantul, înștiințat în prealabil, nu s-a opus efectuării lor ori când, din cauza urgenței lucrărilor, acesta nu a putut fi înștiințat în timp util. Se impune a preciza că nu pot fi solicitate comodantului cheltuielile efectuate de comodatar cu folosința și conservarea bunului și nici cele utile ori a cele voluptuarii. Textul art.2151 alin. (2) C. civ., se referă exclusiv la cheltuielile necesare. Deși comodantul nu are o obligație de garanție pentru vicii ascunse similară celei a vânzătorului sau a locatorului, totuși, comodatarul va avea dreptul la repararea prejudiciului cauzat de viciile ascunse ale bunului, însă numai în cazul în care, la data încheierii contractului, comodantul le cunoștea, dar nu i le-a adus la cunoștință comodatarului (art. 2152 C. civ.), astfel că răspunderea comodantului pentru viciile ascunse este similară cu cea a donatorului [art. 1019 alin. (2) C. civ.], consecință a caracterului gratuit al contractului²¹. Este de precizat însă că răspunderea comodantului intervine numai pentru viciile ascunse pe care le cunoștea la data încheierii contractului de comodat, nu și în privința viciilor ascunse apărute sau descoperite ulterior, adică pe perioada derulării contractului. Prescripția dreptului la acțiunea în răspundere pentru viciile ascunse se supune prevederilor art. 2531 C. civ.

5. Încetarea împrumutului de folosință

Contractul de comodat încetează prin împlinirea termenului pentru care a fost încheiat; prin moartea comodatarului, în ipoteza în care contractul s-a încheiat *intuitu personae*²²; prin restituirea anticipată a bunului înainte de scadența sau la cererea comodantului și nu în ultimul rând, prin rezilierea contractului în caz de nerespectare a obligațiilor.

6. Concluzii

Am încercat în prezentul studiu să punctăm elementele definitorii ale contractului de comodat, analizând dispozițiile speciale edictate de legiuitor în privința acestuia, fără însă a omite a face, acolo unde a fost cazul, trimiteri la actul juridic, pentru că în esență orice contract este un act juridic, precum și la teoria generală a obligațiilor. Au fost analizate, cu precădere, promisiunea de împrumut, particularitățile comodatului în privința condițiilor de validitate și nu în ultimul rând, caracterul de titlu executoriu al contractului în privința obligației de restituire a bunului împrumutat.

²¹ G. Boroș, I. Nicolae în G. Boroș, M.M. Pivniceru, C.A. Angheliescu, B. Nazat, I. Nicolae, T.V. Rădulescu, *Fișe de drept civil*, ed. a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 665.

²² La moartea comodatarului obligația de restituire devine scadentă și trebuie executată fără întârziere de moștenitorii comodatarului. R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 259.

Bibliografie:

- G. Boroi, M.M. Pivniceru, C.A. Angheliescu, B. Nazat, I. Nicolae, T.V. Rădulescu, *Fișe de drept civil*, ed. a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2017
- *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, (coordonatori F.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei), Ed. C.H. Beck, București, 2012
- F. Moțiu, *Contracte speciale*, ed. a VI-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2015
- G. Boroi, C.A. Angheliescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012
- L. Stănciulescu, *Curs de drept civil. Contracte*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2014
- R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013
- R. Matefi, *Sinteze și aplicații de drept civil. Partea generală*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 55
- T. Prescure, R. Matefi, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 293 și urm.